

Lubomír Brňák našel své plemeno

Lidé pořád hledají recept jak kvalifikovat špičkové holubáře. Hovoří se o pracovitosti, úspěšném fungování v zaměstnání a jiných attributech. Mě však připadá, že ti opravdu úspěšní holubáři bez ohledu na svoji profesi, vzdělání či sociální zázemí mají zvláštní jiskry v očích, které jakoby říkaly, že okrasní holubi nejsou jen pouhou součástí jejich života, ale důležitým hnacím motorem, o jehož fungování je dobré přemýšlet a také snít. Jejich touha, tížadost a láska poté modeluje holuby do zajímavých tvarů i barev. Jedním z takových holubářů je Lubomír Brňák ze Střílek, dlouhodobě nejrespektovanější chovatel texanů v České republice, jehož holubi získali množství nejvyšších ocenění na mezinárodních výstavách, například titul Evropský šampion na Evropské výstavě v Nitře v roce 2009. Jaká byla cesta k dosažení současné úrovně jeho chovu přiblíží tento náš rozhovor...

▲ Pocházíte odsud ze Střílek?

Kdepak, narodil jsem se v Lanžhotě na Břeclavsku v roce 1949. Táta byl chovatelem českých staváků červených sedlatých, kterým neřekl jinak než kamzli, dále dělal hrdličky, kanáry a andulky. Nicméně moje srdíčko toužilo již od útlého dětství po holubech a tak mi otec v mých sedmi letech obstaral první páru bílých kudrnáčů. V dětském věku jsem v Lanžhotě vystřídal postupně několik plemen,

- 1 L. Brňák před chovným holubníkem
- 2 Detail chovného holubníku
- 3 Tzv. indigový samec, u něhož vyniká hloubka kvadratického těla a abnormálně úzká křídla.
- 4 Mladá červenopruhá holubice
- 5 1,0 bílý
- 6 Černá 0,1 – detail drobné hlavy

například rýs, skrívany a německé výstavní holuby plavých rázů, které jsem choval asi do patnácti let. Pak mi učarovali holubi poštovní, které jsem choval již ve vlastním holubníku. Cestu k nim mi otevřely školní povinnosti, neboť jsem každý školní den procházel kolem domku pana Janička, který měl výlety z holubníku přímo do ulice a já jsem velice rád postával před jeho domkem a pozoroval pošťáky. Můj spolužák Jenda Pyskatý už měl komorák a závodil s poštovními holuby. To byl můj sen, který mi částečně nahradily návštěvy u svého strýce, otcova bratra Josefa v Tasovicích u Znojma, který také závodil s poštovními holuby a já jsem u něho trávil prázdniny. Měl krásný velký komorový holubník, a když poznal mé nadšení, objezdil se mnou na motorce snad všechny holubáře v okolí. Když jsem ale nastoupil do učiliště v Ostravě, už jsem neměl

na svého koníčka tolik času, protože jsem přes týden bydlel na internátě. Holuby jsem dal pryč ale až před vojnou a tři roky žil bez nich. V roce 1967 jsme se z Lanžhota přestěhovali do rodiště mého otce, malebné obce Střílky na okrese Kroměříž. Po vojně jsem se ve Střílkách oženil a usadili jsme se v domečku po manželčině babičce. Postupem času mi začalo na střeše něco chybět a tak jsem pořídil černé běloocasé pštrosy. Pak přibýli červení a černí šupinatí od známého chovatele přítele Janouška z Jestřabic nedaleko Kory-

čan. Pan Janoušek měl také velmi pěkné modré pštrosy a celkem se jeho chovný zástav pohyboval mezi 25 až 30 páry pštrosů. Časem mě zlákali na svoji stranu opět poštovní holubi, se kterými jsem závodil rovných 14 let, v období mezi léty 1977 až do roku 1991. K jejich pořízení mě přivedlo seznámení s vynikajícím chovatelem tohoto plemene Jaroslavem Odložilíkem, dnes už bohužel zesnulým, který byl celá tato léta mým učitelem i rádcem. Společně jsme byli členy organizace v Bučovicích, poštovním holubům jsem udělal půdní holubník na celé ploše střechy našeho domu. Rozdělil jsem ho na tři oddělení a závodil ještě přirozenou metodou. Bohužel změna zaměstnání mě v roce 1992 donutila ukončit chov poštovních holubů. Nešlo to časově zvládat. Tehdy jsem se z pozice vychovatele vypracoval na ředitele Ústavu pro mentálně postiženou mládež v Kyjově a v této funkci jsem působil 7 let. Děti s mentálním postižením vyžadují zvláštní péči, ale tuto oběť bohatě vrátí svojí vděčností, láskou a dobrotou. Chtěl jsem pro ně udělat menší zookoutek, který jsem si nedovedl představit bez holubů, ale chtělo to najít nějaké větší plemeno. Přišlo osudové setkání s texany, kterým jsem propadl na první pohled. Později jsem dělal vychovatele u mentálně postižených v Kroměříži a následně vedoucího vychovatele ve Výchovném ústavu ve Střílkách, kde bydlím a tak jsem získal čas na chov holubů. Začal jsem koketovat s kingy a giganty, ale to už jsem měl i první texany, pro které jsem postavil na zahradě zděný komorový holubník.

▲ **Jak dlouho už texany chováte?**

Cílevědomým chovem texanů jsem se začal zabývat v roce 1998. První jedince jsem nakoupil u pana Vašulky, bohužel už taky zesnulého a u pana Marady ze Svatobořic–Mistřína. Rozjel jsem chov, sbíral důležité zkušenosti, ale stále jsem hledal možnosti, jak vylepšit kvalitu holubů. Texani byli již tehdy pěkní a silní, ale měli veliké hlavy. Sháněl jsem kvalitní materiál různě po republice, ale výsledky nebyly dobré. Se svými strastmi jsem se svěřil panu Vašulkovi, který mi poradil Slovensko, kde byli daleko před námi. Na národní výstavě v Nitře se seznámil s panem Štvrteckým z Brodského (jeho holub byl Evropským šampionem na EV v Praze roku 2004) a s panem Malíkem st. Na tyto špičkové chovatele texanů mi poskytl telefonní kontakt a začala nová éra v mé zálibě. Od obou těchto slovenských přátel jsem získal základ pro svůj chov, který jsem doplnil u nynějšího předsedy klubu texanů na Slovensku a mezinárodně asi nejúspěšnějšího chovatele Miroslava Dobiše a u dalšího kamaráda Štefana Szárky. Přes tyto kamarády jsem se dostal až do Maďarska k panu Kúnovi a panu Balázsovi Áczovi. Najednou byl můj chov texanů o něčem jiném. Úzké a nelibivé holuby se širokým ocasem a většími hlavami nahradili ušlechtilí jedinci, o kterých jsem do té doby jen snil. Při hovorech se slovenskými kamarády jsem zjistil, že první pěkní texani se na Slovensko dostali díky českému holubáři př. Englovi, který vozil z Maďarska giganty. Maďaři měli a dosud mají velmi pěkné texany proto, že je navozili z Ameriky, podobně jako kingy a giganty. Větší plemena jim učarovala. Poté již slovenští holubáři sami rozvinuli výborné vztahy s maďarskými chovateli texanů. Díky internetu jsme se dostali na francouzské stránky, kde jsme byli okouzleni kvalitou plemene. Slovenští holubáři dovezli následně z Francie celou řadu holubů a chovy zásadně obměnili.

▲ **Šel jste i Vy touto cestou?**
Šťastná náhoda přispěla k tomu, že se do České republiky dostali texani italského směru, kteří mě oslovili více. Celé to začalo cestou Ing. Františka Leifra do USA, kde sháněl giganty. František nejel sám, ale vzal sebou Carla Berardiho a Claudia Bonzanniho z Itálie. Tito chovatelé gigantů projevíli velký zájem o české holuby a na revanš přivezli texany. Jejich holubi vzbudili velké nadšení, byli širocí, kratoucí, prostě takové kuličky, ale na libivě zvednuté hrudi s pěkně širokým postojem. Proto u chovatelů gigantů Miroslava Kajuka a Františka Leifra získali své pevné místo. Já když jsem uviděl fotografii bílého texana z chovu přítele Kajuka na titulní straně časopisu Chovatel, hned jsem vyrazil k př. Kajukovi, od kterého jsem přivez první čtyři jedince. Dojel jsem i k Františkovi a nad krásou texanů skoro nedýchá. A František se jako vždy projevil jako vstřícný, přirozený a charakterní člověk, a i přes nevhodnou dobu mi ponechal originální chovnou páru z Itálie a tři velmi mladé holubičky, ze kterých se po vyspění staly nádherné chovné holubice. Importů z Itálie bylo poté ještě několik a mojí snahou bylo získat již holuby s konkrétními plemennými znaky, které

bylo potřeba vylepšit. Ne vždy se povedlo nakoupit ideální materiál, ale zejména Carlo Berardi dodal několik velmi cenných kusů, na kterých se dalo stavět. Celkem jsem doplnil chov o italské holuby čtyřikrát. Ne vždy a vše bylo super, ale i na pohled snad méně dokonalí jedinci dali velmi často výborný odchov. Ačkoliv jsem měl ze Slovenska již vybudovaný solidní chov, celý jsem ho rozprodal zpět na Slovensko a věnuji se italské linii. Slováci a Maďaři v podstatě přešli na drobnější texany z Francie.

▲ **Jakou hmotnost má podle Vás ideální texan?**

Držíme se amerického vzorníku, který udává hmotnost 907 gramů, současný náš vzorník plně toleruje 950 gramů. Snažíme se o trochu většího texana právě kolem 950 gramů, který nám připadá libivější. V Americe si holuby váží, dbají na jejich hmotnost. I tam jedince do 950 gramů tolerují, ale nad tuto hranici strhávají body (odpovídá to přibližně 3 bodům dle českého systému). Hledá se možnost, jak řešit šlechtění texanů na úrovni klubů. Maďaři dělají texany 40 let, Italové asi ještě déle, zatímco „Amerika“ do šlechtění mluvit nemůže, neboť tam toto plemeno zažívá zlé časy a Američani už nakupují v Evropě. To stejné platí i v gigantech. Francouzský typ je lehčí, plodnější, má užší postoj. Holubi jsou vizuálně menší, ale přitom pěkní v hmotnosti a při uchopení do rukou z nich téměř vyjždí. Sám nyní s rozvahou využívám v chovu několik jedinců francouzského šlechtění. Stále upřednost-

ňuji italskou linii, ale chci do ní dát plodnost francouzského směru. Myslím si, že během tří generací budu hotový, kdy v první řadě vyřazují výletky s úzkým postojem. Francouzská linie dělá 7–8 hnízd, původní plodné linie texanů, nazývané texan pioneer, které byly zaměřeny pouze na užitkovost, dělaly kolem 9–10 hnízd ročně. Já jsem ještě nedávno dostával od 16 párů italského typu kolem 50 holubat. Dříve to bylo kolem 85 holubat, samozřejmě nedělám celoroční plemenitbu, ale jen sezónní. Dnes jsem se začal dostávat po použití francouzských holubů zase k původním číslům, ovšem dělám také přísný výřad, takže využitelných odchovů zůstává při-

bližně stejné množství. Pravidelně se účastním speciálních výstav výletků slovenského klubu v Galantě a nejvýznamnějších mezinárodních výstav texanů. Při přijímání holubů na poslední mezinárodní výstavě jeden z posuzovatelů zhodnotil při přejímce tělesnou konstituci, tvar prsní kosti a osvalení u všech holubů a pak už se při posuzování nemuseli brát jednotliví holubi ani do rukou a hodnotil se převážně jejich tvar. V Evropě se posuzuje evropským způsobem a až při výběru šampionů se přechází na tzv. americký způsob vzájemného porovnání a výběru. Se zvláštním přístupem se hodnotí italská a francouzská linie a holubi z ostatních zemí. Smeřujeme ke kompromisu, abychom neměli příliš těžké holuby s malou plodností. Chceme elegantního, nikoliv zavalitého, ale harmonicky tvarovaného

holuba, se správným tvarem krku, kvadratickým tvarem těla a s malou hlavičkou, která je u italských holubů hrubší než u francouzské linie. Maďaři, Italové, Slováci i Francouzi se v podstatě shodli, že nejlepší texan vychází křížením francouzského texana s italským. Hovoří se ovšem také o tvaru, který nesmí připomínat kačenu, ale pyšného a utáženého holuba. Klenutost hrudě je založena na poměrně pozvednutých prsou, držení těla je přibližně pod úhlem 45 stupňů. Holub nesmí přepadávat dopředu. Při nadváze nebo přílišné šířce prsou vzniká problém se spuštěnými křídly, zvláště pak u holubic. V korelaci s tím i záda nejsou krytá, ale otevřená. Správné letky končí asi 2 cm před koncem ocasu, jsou na něm položené, bez křížení. Ocas je široký v ideálu na jedno pírkó, nesený vodorovně nebo mírně se svažující. Na tvar a sílu křídel se nezaměřuji. Důležité je dobré krytí zad. Šířka postoje je co největší, úměrná postavě. Kopíruje šířku prsou. Pohlavní rozdíly jsou znát ve zbarvení, ovšem v typu již mnohem méně. Holubičky v průměru váží asi o 30 gramů méně než samci, mají jakoby kompaktnější tělíčko. Chovné zařízení, které využívám, je tvořeno komorovým holubníkem, dále holubníkem na výletky a po výstavách využívám i dřevěný karanténní holubník, který je velmi důležitý. Do nejvyšších budníků někdy směřují schůdky, které chovné páry rády využívají, neboť texan není nijak výborný letec a v chovné sezóně se tato vlastnost odráží ještě více.

▲ **Jak se projevuje rodoobarvosť?**

Vyšlechtění plemene bylo založeno na myšlence docílit autosexingového holuba, který by měl vynikající plodnost při výborné jatečné výtěžnosti. Celé to propuklo v roce 1953 v americkém Houstonu, křížením rodoobarvého užitkového

Už jako malý kluk jsem toužil chovat holuby.

5

4

6

kinga s monděnem francouzského typu. Pojem autosexing můžeme chápat jako automatické rozpoznání pohlaví bez nutnosti nějakého technického řešení. V tomto případě je založeno na tzv. rodobarvosti, kdy vybělující vloh faded, ovlivňující zbarvení, je umístěna na pohlavním chromozomu, tudíž u samců je přítomna dvěma geny, zatímco u holubic jen jedním, jako i jiné pohlavně vázané znaky. Samci jsou tedy velmi světlí, kdežto holubice obvykle zbarvené, jen zesvětlené. Je to velká výhoda nejen pro začínající holubáře. Sameček má již po vylíhnutí žlutého chmýří velmi málo, samička je ochmýřena bohatě. Proto říkám, že už po vylíhnutí poznám s jistotou pohlaví. Rodobarvost dokáže částečně maskovat jen recesivně červený faktor, při kterém jsou samci žlutí, holubice červené. U recesivně červených je dosud znát, že k jejich vyšlechtění bylo použito jiné plemeno, jsou nepatrně delší než ostatní rázy. U samců vidíte nejen původní rodobarvé holuby s „pískovým límcem“, ale také čistě bílé a různě stříkané, dnes se mluví také o indigu (carbone). Holubice jsou zpravidla červeně plavé nebo levandulové, ale také červené recesivní, modré kapraté, modré pruhové, černé, stříbřité nebo hnědě plavé. Všechny barvy holubic jsou zesvětlené, někdy mají vzorky modifikované trochu do bronzova, u některých holubic je ovšem vybělení takřka potlačeno. Jsem přesvědčen, že také u vyšlechtění černých bylo použito jiné plemeno a bylo to velmi šťastné spojení, neboť jsem dosud neviděl špatnou černou holubici. Již u vylíhlého holoubátka poznám, že je to černá holubička tím, že zobáček má černou špičku a drápy jsou černé.

7 Černá – ukázka šíře hrudi
8 Holubník pro mladé

▲ Jak vzpomínáte na své první výstavní zážitky?

Ještě poměrně nedávno se nevědělo, že holubice se mohou vyskytovat ve všech barevných řadách a jejich modifikacích. Původně u nás byli rozšířeni samci texanů s mandlově-pískovým krkem a holubice červené řady. Trvalo nějakou dobu, než si posuzovatelé zvykli, že texan není jeden barevný ráz. Já jsem byl fascinován černou barvou, kterou jsem viděl na holubníku u př. Malíka, který měl tři černé chovné holubičky. Když se mi pak podařilo odchovat černou holubici, na kterou jsem byl ohromně pyšný, posuzovatelé ji nechtěli. Nikdo nevěděl, že není jen jeden barevný ráz. Musel jsem být trpělivý a hovořit s nimi o tomto plemeni. Někdy jsem uspěl, jindy se mé snažení minulo účinkem. To stejné bylo i s barvou očí, kterou americký standard vůbec neřeší a pouze v německém vzorníku, který byl však převzatý u nás a na Slovensku, je uvedeno, že mají mít oči oranžové. Všude jinde, v oblastech, které jsou pro texany s těžší, jako jsou Itálie, Francie nebo Maďarsko, jsou již dávno plnohodnotné oči perlové i oranžové, jen vikvové jsou zakázány. Nastala tedy další těžká perioda, kdy sebelepší texan mohl být u nás vyloučen kvůli perlovým očím. I tady ale bylo vidět, že někteří posuzovatelé jsou přístupní diskusi, případně se orientují ve věci z mezinárodního hlediska a jejich soudcovský cit jim nedovolil vyřadit texany s perlovými očima z hodnocení. Již asi před dvěma lety byl ve Fauně publikován článek *Texani se zabydleli v České republice*, jehož jste byl autorem. Tam bylo snad poprvé odůvodněno obojí zbarvení očí. Dnes jsem rád, že naše ÚOKH vyslyšela moji žádost a oficiálně povolila jak oči oranžové, tak i oči perlové. Odstranil se tak největší zádrhel, který trápil všechny chovatele texanů u nás.

Za rozhovor poděkoval

ALEXANDR VESELÝ, foto autor

Vitamíny

Dříve než nám začne nová chovná sezóna, chtěl bych touto cestou osvěžit našim chovatelům holubů význam podávání minerálů a vitamínů ve prospěch zdraví a dokonalé kondice. Není to nic světoborného, ale opakování je matkou moudrosti. Nejlépe se o tom píše právě nyní v zimním období, to proto, že každý chovatel to musí učinit hned teď a neodkládat to na jarní měsíce, to už může být také pozdě. Samozřejmě, i v průběhu chovné sezóny a po sezóně je nutné předkládat holubům výživové doplňky.

Z hlediska výživy mají pro holuby zásadní význam tyto látky.

Bílkoviny – jsou základním stavebním materiálem holubího těla. Především bílkoviny se mohou měnit na tuk a pak na tepelnou a pohybovou energii. Bílkoviny v každém organismu mají zvláštní složení, které závisí na kombinaci aminokyselin. Například bílkoviny ječmene mají jiné složení, než je tomu u bílkovin obsažených v kukuřici.

Správné krmění holubů předpokládá správnou kombinaci krmění tak, aby se dodržela skladba potřebných aminokyselin. Při nesprávném způsobu složení a podávání krmných směsí může dojít k porušení správného vývinu holubího těla. Proto nikdy nekrmme naše holuby jen jednotvárně (jedním druhem krmiva), ale snažme se vždy připravovat různou skladbu směsí na jednotlivá období. Především musíme dodržovat to, co je bezpodmínečně nutné pro jednotlivá roční období. Nejvíce bílkovin potřebují holubi v době snůšky a krmění odchovu, stejně tak i v období přepeřování. Podíl bílkovin snižujeme v období zimního, a to proto, aby nám holubice nezačaly snášet vajíčka a neprojevily potřebu hnízdění.

Uhlohydráty – jsou v těle holuba potřebné pro rozkládání a vstřebávání a jsou potřebné pro tvorbu energie a tuků v těle holuba. Především v zimním období jsou uhlohydráty v těle velice potřebné, rovněž tak i v době přepeřování holubů.

Vápník – je pro holuby velice důležitý především v čase vývoje a tvorby kostry. Dále je vápník důležitý pro upevňování svalů.

Fosfor – potřebuje holubí tělo pro stavbu kostry. Proto je nutné v krmných směsích dodržovat přesný poměr vápníku a fosforu v poměru 2:1, nebo 1:1.

Sodík – přítomnost sodíku je potřebná pro správné trávení. Z organismu holuba se vylučuje draslíkem, který se nachází ve větším množství zrní. Proto je tedy nutné, aby chovatel podával holubům rovněž sůl, která by měla být na holubníku stále. Podáváme-li ji jednorázově, mohou si holubi přivodit otravu, a to tím, že spotřebují větší množství soli najednou. Tělo holuba potřebuje pravidelný přísun soli.

Železo – je v těle holuba potřebné pro vytváření červeného krevního barviva (hemoglobinu). Máme-li správně sestavenou skladbu krmí-

